

6. semester – F2015, version 2.0

Indholdsfortegnelse

Semesterplan 2

Semesterbeskrivelse 2

Projektmodul: Almenpsykologi med Psykologiens Videnskabsteori og Historie 4

Modulbeskrivelse 4

Valgfag7

Afvigende Udviklingspsykologi 7

Discursive Psychology, Culture, and Development 10

Ledelsespsykologi 12

Sexualitetens psykologi 18

Semesterplan for 6. semester, F2015 Bacheloruddannelsen

Version og dato: Version: 2.0; Dato: 12.12.2014

Ankerlærer: Jens Kvorning (kvorning@hum.aau.dk)

Kursusmoduler:

Projektmodul på semestret (bachelorafhandling):

- *Almenpsykologi med Psykologiens Videnskabsteori og Historie*

Valgfag på semestret:

- Afvigende Udviklingspsykologi
- Discursive Psychology, Culture, and Development
- Ledelsespsykologi
- Seksualitetens psykologi

Faglig progression og kompetencer

Uddannelsens 6. semester er centreret omkring **bachelorafhandlingen**, der udgør afslutningen på bachelorstudiet og giver den studerende mulighed for at reflektere over psykologien som sammenhængende videnskab og fagområde. Målet er, at den studerende udvikler kompetencer svarende til kompetencemål for projektmodul og valgfag.

Semesterets organisering og forløb

På 6. semester er der et *projektmodul* og desuden *valgfag*. I tilknytning til de studerendes projektarbejde tilbydes vejledning med start i uge 8. Grupper, som har fælles vejleder, kan efter aftale med vejleder konvertere en del af gruppevejledningen til klyngevejledning på *seminarhold* med højst **6** møder af **90** minutters varighed.

Øvrige aktiviteter på semestret:

- Introduktion til kandidatstudiet i uge 7

Forventninger om arbejdsfordeling

Uddannelsens 6. semester tilrettelægges med igangsætning af projektmodulet umiddelbart ved semesterstart. Introduktion og gruppedannelse finder sted i løbet af uge 5 og 6; i uge 7 tildeles vejleder og i uge 8 kan eventuel seminarundervisning starte. Dette sker med henblik på at skabe optimale muligheder for de studerende til planlægning og tilrettelæggelse af semestrets studier frem mod aflevering af den udar-

bejdede **bachelorafhandling**.

Semesterbeskrivelse

Uddannelsens 6. semester er centreret omkring **bachelorafhandlingen**, der udgør afslutningen på bachelorstudiet og giver den studerende mulighed for at reflektere over psykologien som sammenhængende videnskab og fagområde. På 6. semester er der et *projektmodul* med tilhørende *forelæsningsrække* og desuden *valgfag*.

Projektmodulet Almenpsykologi med Psykologiens Videnskabsteori og Historie:

Bachelorprojektet skal demonstrere den studerendes evne til på kvalificeret vis at formulere, analysere og bearbejde problemstillinger inden for et afgrænset almenpsykologisk emne. Temarammen ligger i forlængelse af modulerne på studiets første to år. Bachelorprojektet er teoretisk og indebærer formulering og bearbejdning af en almenpsykologisk problemstilling, der inddrager såvel social- og personlighedspsykologi som kognitions- og udviklingspsykologi samt mindst to forskellige teoretiske perspektiver. Den valgte problemstilling skal ligeledes indlejres psykologihistorisk og videnskabsteoretisk.

I forårssemestret 2015 udbydes følgende *valgfag*: Afvigende Udviklingspsykologi; Discursive Psychology, Culture, and Development; Ledelsespsykologi; Seksualitetens psykologi. I nedenstående kursusbeskrivelser er der henvisninger til hjemlen i studieordningen af 2009. Hvert valgfag vægtes med 5 ECTS, og den studerende skal på bachelorstudiet gennemføre valgfag for i alt 10 ECTS.

Af øvrige aktiviteter på semestret skal fremhæves **introduktion til kandidatstudiet**. Der er afsat en hel dag. Der vil være præsentation af professionsprogrammerne.

Projektmodul: Almenpsykologi med Psykologiens Videnskabssteori og Historie (20 ECTS)

Modulansvarlig: *Jens Kvorning*

Vejledere

Carolin Demuth (cdemuth@hum.aau.dk) højst 10 studerende (engelsk)

Laura Petrini (lap@hum.aau.dk) højst 4 studerende (engelsk)

Ulla Böwadt (ullab@hum.aau.dk) højst 15 studerende

Bendt Torpegaard Pedersen (torpe@hum.aau.dk) højst 10 studerende

Carsten Rønn (sorbus@hum.aau.dk) højst 22 studerende

Einar B. Baldursson (ainarb@hum.aau.dk) højst 11 studerende

Jens Kvorning (kvorning@hum.aau.dk) højst 22 studerende

Jørn Ry Hansen (ryhansen@hum.aau.dk) højst 8 studerende

Morten Overgaard (overgaard@hum.aau.dk) højst 4 studerende

Thomas Borchmann (borchman@hum.aau.dk) højst 22 studerende

Thomas Alrik Sørensen (alrik@hum.aau.dk) højst 4 studerende

Vlad Glaveanu (vlad@hum.aau.dk) højst 4 studerende (engelsk)

Placering: 6. semester

Type og sprog: Projektmodul – Dansk eller engelsk

Antal forelæsninger: 2x2 timer (introduktion)

Antal forelæsningshold: 1

Antal seminarer: Aftales med vejleder

Bemærk, at Carolin Demuths, Laura Petrinis og Vlad Glaveanus vejledning og eksamination vil foregå på **engelsk**, ligesom de vejledte projekter skal skrives på engelsk. Kun studerende, der eksplicit accepterer at skrive projekt på engelsk, vil blive tildelt Carolin Demuth, Laura Petrini eller Vlad Glaveanu som vejledere.

Prøveform: Projekteksamen på baggrund af bachelorafhandling.

Deltagerforudsætninger: Har gennemført bacheloruddannelsens 1.-5. semester

Modulbeskrivelse

Studieordningens målbeskrivelse:

Den studerende skal gennem bachelorprojektet opnå:

Dybdegående **viden** om samt evne til at kunne **forstå** og **reflektere** over

- teori og metode inden for udvalgte aspekter af 1) social- og/eller personlighedspsykologi og 2) kognitions- og/eller udviklingspsykologi
- hvordan på den ene side social- og personlighedspsykologi og på den anden side kognitions- og udviklings- og biologisk psykologi forbindes teoretisk,
- udvalgte aspekter af psykologihistorien samt
- udvalgte aspekter af psykologiens videnskabsteori.

Færdigheder: Når projektmodulet er afsluttet, skal den studerende kunne

- formulere og udarbejde en interessant og relevant teoretisk problemstilling inden for almenpsykologien,
- anvende almenpsykologiens videnskabelige metoder og redskaber på en teoretisk problemstilling, der inkluderer såvel social- og personlighedspsykologi som kognitions-, udviklings- og biologisk psykologi,
- formulere og udarbejde en interessant og relevant teoretisk problemstilling, der undersøges fra mindst to forskellige teoretiske perspektiver,
- analysere og reflektere over de videnskabsteoretiske forhold af betydning for den teoretiske problemstilling samt
- indlejre den teoretiske problemstilling i en psykologihistorisk sammenhæng.

Kompetencer til

- at kunne håndtere komplekse og udviklingsorienterede situationer i studie- eller arbejdssammenhænge inden for det almenpsykologiske handlingsrum,
- selvstændigt at kunne indgå i fagligt og tværfagligt samarbejde med en professionel tilgang,
- at kunne identificere egne læringsbehov og strukturere egen læring i almenpsykologiske læringsmiljøer samt
- at kunne anvende generelle færdigheder, der knytter sig til beskæftigelse, hvor almenpsykologien er relevant.

Projektet er teoretisk, men empiriske arbejde kan selvfølgelig indgå som argumentationsgrundlag i de teoretiske analyser og integrationsforsøg.

Projektkatalog bliver udarbejdet og lagt ud på Moodle medio januar sammen med detaljeret plan for semesterintroduktion.

Semesterintroduktion og gruppedannelse finder sted i uge 5 og 6. Detaljeret plan vil foreligge medio januar.

Vejledning:

Vejleder tildeles efter, at gruppedannelsesprocessen er afsluttet. Vejlederdelingen ventes at foreligge i uge 7. Herefter kan vejlederne kontaktes. Der tilbydes 150 minutters vejledning pr. studerende, hvoraf en del kan konverteres til klyngevejledning på seminarhold..

Eventuel seminarundervisning:

Kan begynde i uge 8. Grupper, som har fælles vejleder, kan samles på *seminarhold* i op til **6** møder af **90** minutters varighed. Seminarundervisning forudsætter, at en del af vejledningen konverteres.

Pensum er selvvalgt inden for projektrammen, og det skal godkendes af vejleder. Det omfatter 1750 sider, hvoraf højst 750 sider må være pensum fra allerede gennemførte moduler.

Valgfag: (5 ECTS)**Valgfag: Afvigende Udviklingspsykologi (5 ECTS)****Kursusansvarlig: Mogens Jensen** (mogensj@hum.aau.dk)**Placering:** 6. semester**Type og sprog:** Kan vælges af studerende på 6. semester af bacheloruddannelsen i psykologi. Dansk**Omfang og forventning:****Deltagere:** Studerende på 6. semester på cand.psych.studiet. Forelæsningsne er åbne for alle.

Fordelingen af pensum på de enkelte undervisningsgange er vejledende. Der er ingen garanti for, at det omtalte pensum vil blive berørt i den pågældende forelæsning, men den vil være relevant for undervisningens indhold.

Undervisningen er arrangeret, så der hver gang er 2 timers forelæsning efterfulgt af en times arbejde i grupper for studerende og afsluttet med en times diskussion af gruppearbejdets resultater og spørgsmål.

1. Forelæsning : Normalitet og afvigelse – årsager, afgrænsning og forståelser.2+1+1 timer v/ *Kristine Kahr Nilsson og Mogens Jensen***Forelæsningens pensum:****2. Forelæsning: Introduktion til udviklingspsykopatologi**2+1+1 timer v/*Kristine Kahr Nilsson***Forelæsningens pensum:**

3. Forelæsning: Normalitet og biologiske dysfunktioner

2+1+1 timer v/Mogens Jensen

Forelæsningens pensum:

4. Forelæsning: Normalitet og miljøpåvirkning

2+1+1 timer v/ Mogens Jensen

Forelæsningens pensum:

5. Forelæsning: Afvigende udvikling og praktisk psykolog-arbejde

2+1+1 timer v/Mogens Jensen

Forelæsningens pensum:

Samlet pensumliste:

Symbolforklaring:

			
Internetartikel med copyright (Kan hentes på skolen netværk/wifi)	Scannet PDF tilgængelig via Moodle	Bog eller artikel der skal købes eller lånes på biblioteket (copyright)	Kompendietekst

Pensumlister foreligger senest ved semesterstart.

Antal forelæsningshold: 1

Prøveform: Skriftlig hjemmeopgave. Kan afløses ved aktiv deltagelse.

Valgfag: Discursive Psychology, Culture, and Development.
Hjemmel i studieordning: § 33, omhandlende Kulturpsykologi, Prøve 25
Kursusansvarlig: Carolin Demuth (cdemuth@hum.aau.dk)
Underviser: Carolin Demuth
Placering: 6. semester
Type og sprog: Valgfag - Engelsk
Omfang og forventning: Kurset vil være en kombination af korte forelæsninger, diskussioner og praktiske øvelser. Det forventes, at de studerende har læst de tekster, der er sat på til de enkelte forelæsningsgange inden forelæsningen.
Deltagere: Kurset er primært for studerende på bacheloruddannelsen i psykologi som valgfag på 6. semester.
Antal forelæsninger: 8 gange 2 timer, integreret med diskussion og øvelser
Antal forelæsningshold: 1
Antal seminarer: 0
Antal seminarhold: 0
Prøveform: Aktiv deltagelse/skriftlig hjemmeopgave
Deltagerforudsætninger: Har gennemført bacheloruddannelsens 1.-5. semester.

Detailed description of the course

By Carolin Demuth (cdemuth@hum.aau.dk)

Discursive Psychology is the study of how psychological phenomena such as knowledge, memory, motivation, attitudes and feelings are constructed and managed in talk and texts, and the consequences for people's relationships with one another. It has originally emerged within the field of Social Psychology and offers alternative ways of understanding topics treated in mainstream Social and Cognitive Psychology. Particularly, it views language – or rather discursive practices – as social action and a way to co-construct social reality. As such it can be considered a branch of Cultural Psychology. Discursive Psychology is also widely applied in Cultural De-

velopmental Psychology and addresses how children are socialized towards specific discursive practices of constructing e.g. morality, cultural values such as autonomy and interdependence and autobiographical self-defining narratives.

This course aims to introduce students to both the theoretical underpinnings of as well as the empirical approaches used within Discursive Psychology. We will discuss how discursive psychology can be applied to concrete research questions within Developmental Psychology over the life span but also to any other field of psychology/social science. Students will be capable, after covering the lectures and readings, to critically evaluate theoretical approaches and empirical studies in the field of Social, Personality, Cognitive, and Developmental Psychology.

The course will be a combination of brief lectures, presentations by the students and group exercises and will be conducted in English.

Readings:

The course requires 500 pages of reading as listed below. Knowledge of this material will be required for class discussion and group exercises.

Reading list

- Brockmeier, Jens (2005). The text of the mind. In Christina Erneling and David M. Johnson (Eds.), *The Mind as a Scientific Object: Between Brain and Culture* (pp. 432-452). New York: Oxford University Press.
- Edwards, D. (2006) Discourse, cognition and social practices: The rich surface of language and social interaction, *Discourse Studies*, 8(1), pp.41-49
- Edwards, D and Fasulo, A (2006) 'To be honest': Sequential uses of honesty phrases in talk-in-interaction, *Research on Language and Social Interaction*, 39(4), pp.343-376
- Fasulo Alessandra, Loyd H., Padiglione V. (2007). Children's socialization into cleaning practices: a cross-cultural perspective. *Discourse & Society* 18 (1): 11-33
- Forrester, Michael A. (2001). The embedding of the self in early interaction. *Infant & Child Development*, 10 (4). pp. 189-202.
- Harré (1991) The discursive production of selves. *Theory & Psychology* 1 (1), 51-63.
- Miller, P.; Potts, R.; Fung, H.; Hoogstra, L. & Mintz, J. (1990). Narrative Practices and the Social Construction of Self in Childhood. *American Ethnologist*, Vol. 17, No. 2., pp. 292-311.
- Ochs, E. (2012) Experiencing Language. *Anthropological Theory*, Vol. 12(2), pp. 142-160.
- Potter, J. (2005). Making Psychology Relevant. *Discourse and Society*, 16, 739-747.
- Shotter, J. (2010). Inside our lives together: a Neo-Wittgensteinian constructionism. In S.R. Kirschner & J. Martin. *Socio-Cultural Perspectives in Psychology*. New York: Columbia University Press, pp. 45-67
- Sterponi, L. (2009). Accountability in family discourse: Socialization into norms and standards and negotiation of responsibility in Italian dinner conversations. *Childhood*, 16(4), 441-459.

[Plan for de enkelte seminargange foreligger senest ved semesterstart]

Valgfag: Ledelsespsykologi
Hjemmel i studieordning: § 34, Ledelsespsykologi, Prøve 26
Kursusansvarlig: Ole Michael Spatenl (oms@hum.aau.dk)
Underviser: Ole Michael Spaten
Placering: 6. semester
Type og sprog: Valgfag - Dansk
Omfang og forventning: Intensive forelæsningsrækker. Det forudsættes, at de studerende har læst pensum inden forelæsningsforløbets begyndelse.
Deltagere: Kurset er primært for studerende på bachelordelen på psykologistudiet som valgfag på 6. semester.
Antal forelæsninger: 4 forelæsninger fordelt på to dage, i alt 16 timer.
Antal forelæsningshold: 1
Antal seminarer: 0
Antal seminarhold: 0
Prøveform: Aktiv deltagelse/skriftlig hjemmeopgave
Deltagerforudsætninger: Har gennemført bacheloruddannelsens 1.-5. semester

Uddybning af kursusforløbet

Valgfagets mål og indhold: Valgfaget i ”Ledelsespsykologi og samtalekunst” har til formål at øge de studerendes forudsætninger for at kunne analysere, diskutere og evaluere centrale udfordringer i ledelsespsykologiens teori og praksis med særlig vægt på samtalen som ledelsesrum. Valgfaget rummer en introduktion til de psykologiske aspekter ved ledelse og lederskab; samt en række begrebslige og metodologiske forhold vedr. ledelsespsykologi og ledelsesproblemstillinger. Ledelsespsykologi eksemplificeret ved coaching fremstilles endvidere kritisk med nedslag i en række videnskabshistoriske og -teoretiske positioner, som f.eks.: Psykodynamisk, systemisk-narrativ, kognitiv og humanistisk-eksistentiel.

Varighed og undervisningsform: Undervisningen på valgfaget vil være en variation af forskellige læringsformer, herunder forelæsning, plenumdiskussioner, reflektive øvelser, caseanalyser, m.m. Valgfaget organiseres som fire halve dage fordelt på to hele dage.

Forelæsningsoversigt:

Forelæsning	Titel/emne	Underviser
1.	Et fundamentalt blik på ledelsespsykologien. Hvordan er samtaleforholdet mellem leder og medarbejder historisk set blevet stillet som et ledelsespsykologisk problem?	Ole Michael Spaten
2.	En reflekteret undersøgelse, øvelse og diskussion af krydsfeltet mellem samtalekunst og ledelsespsykologi i en organisatorisk praksis. Øvelser i ledelsesanalyse m.v.	Ole Michael Spaten
3.	Ledelsespsykologi og samtalekunst eksemplificeret ved mellemlederes succesfulde og udfordrende coaching erfaringer – et empirisk kvalitativt og kvantitativt studie	Ole Michael Spaten
4.	Kritisk nedslag i nogle videnskabshistoriske og -teoretiske positioner, som f.eks.: Psykodynamisk, systemisk-narrativ, kognitiv og humanistisk-eksistentiel.	Ole Michael Spaten

Fordelingen af pensum på forelæsningserne er kun ment som vejledende for studerende, så det er ikke sikkert, at den anførte litteratur omtales i forelæsningen. Grundbøger læses som baggrund for alle forelæsninger.

1. forelæsning: Et fundamentalt blik på ledelsespsykologien

4 timer v/ *Ole Michael Spaten*

De studerende introduceres først til et fundamentalt blik på ledelsespsykologien, hvorfra det bliver muligt at stille følgende spørgsmål: Er samtaleforholdet mellem leder og medarbejder historisk set blevet stillet som et ledelsespsykologisk problem? Spørgsmålet fører videre til en diskussion af det såkaldte symmetriproblem, der anses for at være en særlig nøgle til undersøgelse af ledelsespsykologiens komplekse forhold, herunder tematiseringen af leder-medarbejderforholdet som en magt- og læringsrelation i en kontekst, der sætter den professionelle samtale i centrum. Eksemplarisk fremstilles medarbejderudviklingssamtalen.

Forelæsningen organiseres omkring fire overordnede temaer:

1. Videnskabsteoretisk og metodologisk introduktion til ledelsesanalyse
2. Samtalekunst belyst igennem medarbejderudviklingssamtalen – en af de vigtigste leder-interventioner til udvikling af medarbejdere og opnåelse af strategiske mål

3. Samtalekunst belyst igennem coaching – en af den moderne ledelsespsykologis vigtigste kompetencer
4. Symmetriproblemet: En af leder-medarbejder-forholdets allerstørste udfordringer

Forelæsningens pensum:

Carlsen, G. B. & Jøker, A. (2011). *Leder med magt & kraft. En undersøgelse af hvordan ledere udfolder deres handlemuligheder*. København: Forlaget Metropol, side 22-130

Yukl, G. A. (2012). *Leadership in organizations* (8th ed.). New York: Pearson (110-250)

Dam Hede (2011): "Samtalekarismaet & symmetriproblemet", in: *Coachingpsykologi*, Vol. 1. 1.

Dam Hede (2010): "Et ledelsesparadigme for coaching", pp. 119-135, in: *Coaching - samtalekunst og ledelsesdisciplin*, Samfundslitteratur, Frederiksberg.

2. forelæsning: En reflekteret undersøgelse, øvelse og diskussion af krydsfeltet mellem samtalekunst og ledelsespsykologi i en organisatorisk praksis

4 timer v/ Ole Michael Spaten

Kursusforløbet fortsætter som en empirisk og øvelsesbaseret del, der ligeledes organiseres i tre dele:

A. En reflekteret undersøgelse, øvelse og diskussion af krydsfeltet mellem samtalekunst og ledelsespsykologi i en organisatorisk praksis. Her trækkes på empiriske eksempler fra ledelsesbaseret coaching, forskningsresultater, m.m.

B. Eksempler på ledelsesanalyse. De studerende anvender analytiske redskaber og modeller på en konkret ledelsespsykologisk problemstilling. De studerende forstår ledelsespsykologien empirisk i en større organisatorisk sammenhæng.

C. Eksempler på samtaleanalyse af en konkret coachingsamtale mellem leder og medarbejder. De studerende omsætter analysestrategiske begreber fra praksis.

Forelæsningens pensum:

Andersen, Kristoffer Lande (2009): "Ledelse og autoritet", pp. 149-160, in: Helth m.fl. (2009, red.): *Lederskabelse, Samfundslitteratur*, Frederiksberg.

Alrø, H. og Dauer Keller, H. (2011): "Kvaliteter i rollen som coach", pp. 60-83, in: Alrø, Nørgård Dahl og Frimann (2011, red.): *Coaching – fokus på samtalen*, Hans Reitzels Forlag, København.

Yukl, G. A. (2012). *Leadership in organizations* (8th ed.). New York: Pearson (110-250)

3. forelæsning: Kritisk nedslag i nogle videnskabshistoriske og -teoretiske positioner, som f.eks.: Psykodynamisk, systemisk-narrativ, kognitiv og humanistisk-eksistentiel coaching.

4 timer v/ Ole Michael Spaten

Coaching som psykologisk disciplin blev startet med udgivelsen af Coleman Griffith's værk *Psychology of Coaching* i 1926. Coaching psykologien har dermed været underkastet videnskabelige undersøgelser siden begyndelsen af sidste århundrede. Tillige har coaching været anvendt i vid udstrækning indenfor bl.a. erhvervslivet i mindst et halvt hundred år. Paradokser er at det først er fra begyndelsen af årtusind skiftet at der f.eks. i den britiske og danske psykologforening er dannet faglige selskaber til diskussion, erfaringsudveksling og videreudvikling af en videnskabelig funderet coachingpsykologi.

Forelæsningen fremstiller eksempler på flere af de toneangivende psykologiske skoledannelser med de afledte coaching tilgange som f.eks. psykodynamisk coaching, systemisk coaching, kognitiv coaching osv.

Grundlaget for at forstå udviklingen vil være et historiske rids, hvorefter der fremstilles fundamentale coaching færdigheder med hovedvægt på de væsentligste kompetenceområder. Vi vil se på forskellige typiske faser i en coaching session, coaching i plenum efterfulgt af gruppesessioner. Vi diskuterer afslutningsvist det integrative, multiparadigmatiske udgangspunkt samt de pædagogiske principper som indgår i action-reflection-learning.

Forelæsningens pensum:

Grant, A. M. (2006). *Workplace and Executive Coaching*. In Stober, D. R. & Grant, A. M. (Eds). (2006). *Evidence based coaching handbook: Putting best practices to work for your clients* (367-388). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons

Palmer, S. & McDowall, A. (Eds.) (2010). *The coaching relationship: Putting people first*. New York, NY, US: Routledge/Taylor & Francis Group (pp. 11-121)

Spaten, O. M. (2011). *Coaching forskning – på evidensbaseret grundlag. Centrale empiriske studier gennem tyve år (1990 – 2010)*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag

4. forelæsning: Ledelsespsykologi og samtalekunst eksemplificeret ved mellemlederes succesfulde og udfordrende coaching erfaringer – et empirisk kvalitativt og kvantitativt studie

4 timer v/ Ole Michael Spaten

Diskussion af en række videnskabshistoriske og videnskabsteoretiske problemstillinger på baggrund af empiriske studier blandt andet gennemført i en dansk landsdækkende virksomhed hvor der i 2011 blev gennemført over 500 evaluerede coaching sessioner. Mellemlederne arbejdede pragmatisk refleksivt og anvendte spørgsmål in-

spireret fra "interventive interviewing" (Tomm, 1988), opsatte SMARTe mål (Locke, 1996, Palmer et al., 2008) med kommunikations færdigheder bredt forankret i aktiv lytning og reflekterende konversationer (Andersen, 2007),

Forelæsningsens pensum:

Palmer, S. & McDowall, A. (Eds.) (2010). *The coaching relationship: Putting people first*. New York, NY, US: Routledge/Taylor & Francis Group. [pp. 122-223]

Cavanagh, M. & Palmer, S. (2006). The theory, practice and research base of Coaching Psychology is developing at a fast pace. *International Coaching Psychology Review*. Vol 1(2), 5-7.

Samt uddrag fra de ovennævnte forskere Tomm, 1988, Locke, 1996, og Andersen, 2007.

Spaten, O. M. & Flensborg, W. (2013). When middle managers are doing employee coaching. *International Coaching Psychology Review*, 8, 2, 18-48

Pensumliste:

Alrø, H. og Dauer Keller, H. (2011): "Kvaliteter i rollen som coach", pp. 60-83, in: Alrø, Nørgård Dahl og Frimann (2011, red.): *Coaching – fokus på samtalen*, Hans Reitzels Forlag, København.

Andersen, Kristoffer Lande (2009): "Ledelse og autoritet", pp. 149-160, in: Helth m.fl. (2009, red.): *Lederskabelse, Samfundslitteratur*, Frederiksberg.

Carlsen, G. B. & Jøker, A. (2011). *Leder med magt & kraft. En undersøgelse af hvordan ledere udfolder deres handlemuligheder*. København: Forlaget Metropol, side 22-130

Cavanagh, M. & Palmer, S. (2006). The theory, practice and research base of Coaching Psychology is developing at a fast pace. *International Coaching Psychology Review*. Vol 1(2), 5-7.

Dam Hede (2011, in press): "Samtalekarismaet & symmetriproblemet", in: *Coachingpsykologi*, Vol. 1. 1.

Dam Hede (2010): "Et ledelsesparadigme for coaching", pp. 119-135, in: *Coaching - samtalekunst og ledelsesdisciplin*, Samfundslitteratur, Frederiksberg.

Grant, A. M. (2006). Workplace and Executive Coaching. In Stober, D. R. & Grant, A. M. (Eds). (2006). *Evidence based coaching handbook: Putting best practices to work for your clients* (367-388). Hoboken, NJ, US: John Wiley & Sons.

Spaten, O. M. (2011). *Coaching forskning – på evidensbaseret grundlag. Centrale empiriske studier gennem tyve år (1990 – 2010)*. Aalborg: Aalborg Universitetsforlag

Spaten, O. M. & Flensborg, W. (2013). When middle managers are doing employee coaching. *International Coaching Psychology Review*, 8, 2, 18-48

Grundbøger:

- Palmer, S. & McDowall, A. (Eds.) (2010). *The coaching relationship: Putting people first*. New York, NY, US: Routledge/Taylor & Francis Group. [pp. 122-223]
- Yukl, G. A. (2012). *Leadership in organizations* (8th ed.). New York: Pearson (90-350)

Valgfag: Seksualitetens psykologi
Hjemmel i studieordning: § 44, Seksualitetens psykologi, Prøve 44
Kursusansvarlig: Bo Møhl (bomoehl@hum.aau.dk)
Underviser: Bo Møhl
Placering: 6. semester
Type og sprog: Valgfag - Dansk
Omfang og forventning: Intensiv forelæsningsrække. Det forudsættes, at de studerende har læst pensum inden forelæsningsforløbets begyndelse.
Deltagere: Kurset er primært for studerende på bachelordelen på psykologistudiet som valgfag på 6. semester.
Antal forelæsninger: 6 forelæsninger fordelt på to dage, i alt 14 timer.
Antal forelæsningshold: 1
Antal seminarer: 0
Antal seminarhold: 0
Prøveform: Aktiv deltagelse/skriftlig hjemmeopgave
Deltagerforudsætninger: Har gennemført bacheloruddannelsens 1.-5. semester

Uddybning af kursusforløbet

Underviser: Bo Møhl, (bomoehl@hum.aau.dk) cand mag & cand psych, specialist & supervisor i psykoterapi, specialist i klinisk sexologi, specialpsykolog i psykiatri

Målet med kurset er at formidle en basal indsigt i sexologi, således at den studerende både får en viden om, en forståelse af, samt evne til refleksion over sexologiske teorier og kliniske problemstillinger. Dette involverer indsigt i nyere forskning, i be-

grebslige og metodiske forhold, samt videnskabsteoretiske og – historiske perspektiver.

Efter bestået kursus skulle den studerende gerne være i stand til at forstå og reflektere over sexologiske problemstillinger i et bio-psyko-socialt perspektiv, samt have et basalt kendskab til såvel normal som afvigende sexuel udvikling i et kulturelt og historisk perspektiv.

Undervisningstemaer:

Sexualitetens biologiske, psykologiske og sociale dimensioner

Det seksuelle normalitetsbegreb i et historisk lys

Sexologisk epidemiologi og sexuel udvikling

Sexuelle dysfunktion og afvigelser (parafilier)

Sexologiske behandlingsprincipper

Sygdom og sexualitet

Ovennævnte temaer vil blive belyst teoretisk med inddragelse af kliniske eksempler

Varighed og undervisningsform: 6 forelæsninger fordelt over 2 hele dage. I alt 14 timer.

Forelæsningsoversigt:

Forelæsning	Varighed	Titel/Emne	Underviser
1.		Sexologi i et bio-psyko-socialt perspektiv, Sexologiens historie og det moderne parforhold Epidemiologi	Bo Møhl
2.		Den ”indre scene” – psykologiske teorier om sexualitetens funktion og udvikling. Attachment, collusion & udviklings- Psykopatologi	Bo Møhl
3.		Sexuel udvikling – fra fødsel til død. Statistisk belæg for firs, frisk & fyrig!	Bo Møhl
4.		Seksuelle dysfunktioner	Bo Møhl
5.		Parafilier. Behandling af seksuelle problemer (1)	Bo Møhl

6.		PLISSIT & behandling af sexuelle problemer (cont.) Opsamling & afslutning	Bo Møhl
----	--	---	---------

Den angivne litteratur nævnt i forbindelse med de respektive forelæsninger dækker kun delvist forelæsningens indhold. Litteratur mærket med ** udleveres fortløbende i fotokopier.

1. forelæsning: Sexologi i et bio-psyko-socialt perspektiv

I denne forelæsning gennemgås en grundlæggende model for at forstå sexualitet biologiske, psykologiske og sociale dimensioner. Fokus vil være på det ”moderne parforhold” og det ændrede normalitetsbegreb.

Forelæsningens pensum:

Christensen, B. S. Grønbæk, M Osler, M Pedersen, B. V. Graugaard, C Frisch M Sexual Dysfunctions and Difficulties in Denmark: Prevalence and Associated Socio-demographic Factors. In: Archives Sexual Behavior published online 19 feb 2010 (12 sider) **

Graugaard, C. Hertoft, P. & Møhl, B: Sexualitet. Den Store Danske Encyklopædi. Gyldendal 2000 (72-77) **

Lundberg, P.O. Sexualorganens anatomi och fysiologi. In: Lundberg, P.O. (red) Sexologi. Stockholm: Liber 2002 (59-77)**

Møhl, B: Seksualitet. In: Friis-Hasché, E. Elsass, P. & Nielsen, T. (red) Klinisk Sundhedspsykologi. Munksgaard: København 2011 (226-231) **

Weeks, J. 'Nature has nothing to do with it': the role of sexology. In: Weeks, J. : Sexuality and its Discontents. Meanings, myths & modern sexualities. London: Routledge & Kegan 1985 (61-95) **

Forslag til yderligere læsning:

Giddens, A. Intimitetens Forandring. Seksualitet, kærlighed og erotik i det moderne samfund. København: Hans Reitzels Forlag 1994

2. forelæsning: Psykologiske teorier om sexualitetens funktion & udvikling.

De fleste mennesker, men ikke alle, udfolder deres sexualitet indenfor et parforholds rammer. Forelæsningen belyser, hvorfor vi vælger netop ham eller hende som partner, og ser på den rolle som sexualiteten spiller. Teoretisk er det objektrelationsteori, attachment teori og udviklingspsykopatologi, der står i fokus.

Forelæsningens pensum:

Broberg, A. Grandqvist, P Ivarsson, T Mothander P.R. Tilknytning i voksenlivet. In: Broberg, A. Grandqvist, P Ivarsson, T Mothander P.R. Tilknytningsteori. København: Hans Reitzels Forlag 2008 (232-258) **

Jakobsen, P Parforhold. In: Hauge, L Brørup, M Psykologihåndbog. København: Gyldendal 2005 (210-229) **

Møhl, B. Kærlighed, Forelskelse og Sexualitet. In: Lunn, S Rosenberg, N Thielst, P Psykologi – en grundbog til et fag. København: Hans Reitzels Forlag 1990 (235-246) **

Scharff, D.E. Scharff, J. S. An Object Relations Approach to Intimacy and Sexuality. In: Scharff, D.E. Scharff, J.S. Object Relations Couple Therapy. London: Jason Aronson INC. (3-21) **

3. forelæsning: Sexuel udvikling – fra vugge til firs, frisk & fyrig.

Forelæsningen omhandler sexuel udvikling fra barndom over ungdom og voksenalder til alderdom. Mennesket udvikler sig livslangt seksuelt, og hver fase har sine udfordringer og problemstillinger.

Forelæsningens pensum:

Boelsgaard Christensen, N Kaasing Nielsen, S Børns seksualitet – barnets eller den voksnes anliggende. In: Psyke&Logos. 1999, 20, 2: 345-363 (345-363) **

Graugaard, C Vokseværker. Et signalement af unge danskeres seksuelle liv. In: Psyke&Logos. 2010: 31: 232-256 (232-256) **

Munck, E Børns seksualitet – og unges. In: Psyke&Logos. 1999, 20, 2: 414-435 (414-435) **

Møhl, B Ældre og seksualitet. In: Swane, C.E. Blaakilde, A. L. Amstrup, K Gerontologi. Livet som gammel. 2 udgave. København: Munksgaard 2007 169-188 (169-188) **

4. forelæsning: Seksuelle dysfunktioner

Forelæsningen fokuserer på ”The Human Sexual Response Cycle” og bruger denne til at forstå de seksuelle dysfunktioner, som de beskrives i ICD 10. Hvordan viser de seksuelle dysfunktioner sig? - Hvad skaber seksuelle dysfunktioner? - og hvordan påvirker de parforholdet?

Forelæsningens pensum:

Almås, E Benestad, E Seksuelle Funktionsproblemer. In: Almås, E Benestad, E Sexologi i praksis. Oslo: Universitetsforlaget 2006 (268-289) **

Graugaard, C Møhl, B Hertoft, P. Krop, Sygdom og Seksualitet. In: Graugaard, C Møhl, B Hertoft, P. Krop, Sygdom og Seksualitet. København: Hans Reitzels Forlag 2006 (9- 36) **

Møhl, B Seksuelle Forstyrrelser. In: Simonsen, E Møhl, B Grundbog i Psykiatri. København: Hans Reitzels Forlag 2010 (491- 504) **

Møhl, B Sex er mere end sex! In: Opskrifter på Kærlighed. København: Lilly/Icos 2005 (12-16) **

Møhl, B Når patienten flirter og lægens grænser skrider. Om seksuelle relationer mellem læge og patient. Månedsskrift for Praktisk Lægegerning. August 2011, 607-617 (607-617) **

Scharff, D.E. The Sexual relationship. An object relations view of sex and the family. Boston: Routledge & Kegan 1975 (1-36) **

Tiefer, L Historical, Scientific, Clinical, and Feminist Criticisms of the "the Human Sexual Response Cycle" Model. In: Tiefer, L Sex is not a natural act & other essays. San Francisco: Westview Press 1995 (41-58) **

5.forelæsning: Parafilier

Parafilier er defineret som sexuel afvigelse. Forelæsningen gennemgår de hyppigste former for seksuelle afvigelser og fokuserer på deres funktion som erotiseret konfliktløsning (R. Stoller 1975)

Forelæsningens pensum:

Hertoft, P Sexuelle minoriteter. In: Hertoft, P Klinisk Sexologi. København: Munksgaard 1987 (261-325) **

Møhl, B Seksuelle Forstyrrelser. In: Simonsen, E Møhl, B Grundbog i Psykiatri. København: Hans Reitzels Forlag 2010 (491- 504) **

Møhl, B Pædofili – den ulykkelige perversion. In: Psyke&Logos. 1999, 20, 2: 456-470 (456-470) **

Schmidt, G Perversioner. In: Schmidt, G Hvad skete der med seksualiteten? Refleksioner over sex og afsexualisering. København: Hans Reitzels Forlag 1996 (58-68) **

Forlag til yderligere læsning:

Stoller, R Perversion: The Erotic Form of Hatred. Washington DC: American Psychiatric Press 1975

6.forelæsning: Behandling af seksuelle problemer. PLISSIT modellen og samlivsterapi

Forelæsningen handler om principper for behandling af seksuelle problemer. Det teoretiske grundlag, som er gennemgået i de tidligere forelæsninger forsøges her udmyndt i en praksisrelateret klinisk tilgang. PLISSIT modellen (Annon & Robinson 1978)

Forelæsningens pensum:

Annon, J.S. Robinson, C.H. In: Lopiccolo, J & (eds) Handbook of Sextherapy. New York: Plenum Press 1978 (35-56) **

Kaplan, H The New Sex Therapy. Active treatment of sexual dysfunctions. New York: Bruner/Mazel 1974 (201-234) **

Tal i parentes angiver sideantal. Pensum udgør i alt 502 sider